

Brandveilige zorgwoning vereist maatwerk

Afhankelijk van zorg en zelfredzaamheid

Raadgevend ingenieursbureau Lichtveld Buis & Partners BV (LBP) stelt geregeld zijn kennis en ervaring beschikbaar qua bouwfysica, bouwakoestiek en brandveiligheid. Reacties: www.lbp.nl of kersten@lbp.nl

In steeds meer projecten komen kleinschalige zorgwoningen voor. De toenemende vergrijzing en de wens om ook mensen met een beperking zo lang mogelijk een normaal leven te laten leiden, dragen hieraan bij. Voor dit soort woningen is goede brandveiligheid uiteraard van groot belang. Veelal zullen de bewoners immers hulp nodig hebben bij het vluchten. De organisatie, bouwkundige voorzieningen en installaties moeten hier dus op worden afgestemd. In de praktijk blijkt vaak dat hier in het ontwerpproces onvoldoende aandacht aan wordt besteed. Helaas is ook het Bouwbesluit niet heel erg duidelijk over hoe hiermee moet worden omgegaan.

Bouwbesluit en zorgwoningen

Het Bouwbesluit kent twee gebruiksfuncties waar een zorgwoning onder zou kunnen vallen: de zorgfunctie en de woonfunctie.

Het Bouwbesluit is niet heel erg duidelijk over hoe moet worden omgegaan met brandveiligheid in complexen met kleinschalige zorgwoningen. In dit artikel worden denkrichtingen gegeven die van belang kunnen zijn bij een brandveilig ontwerp hiervan.

Tekst: Bram Kersten, LBP

Beide worden nog nader onderverdeeld in meerdere subgebruiksfuncties, zoals een zorgfunctie voor aan bed gebonden patiënten of een woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 500 m².

Omdat in een zorgwoning wordt gewoond, lijkt het logisch te kiezen voor de gebruiksfunctie 'woonfunctie voor verminderd zelfredzame personen'. Volgens de toelichting op het Bouwbesluit is dit ook correct. Als echter wordt gekeken naar de brandveiligheidsvoorschriften die gelden voor deze subgebruiksfunctie, valt op dat voor verminderd zelfredzame personen slechts weinig aanvullende voorzieningen noodzakelijk zijn ten opzichte van een normale woonfunctie. In feite zijn alleen brandslanghaspels en een brandweerlift als extra noodzakelijk om aan de eisen van het Bouwbesluit te voldoen.

- 1/2/3. Bij zelfstandige woningen in een complex is de brandveiligheid groter dan bij gecombineerde zorgeenheden, doordat elke woning als subbrandcompartimenten wordt uitgevoerd.
4. Brandslanghaspels en een brandweerlift zijn de enige extra eisen die het Bouwbesluit stelt voor woningen voor verminderd zelfredzame personen.
 5. Een vluchttrap is alleen zinvol als bewoners ook in staat zijn om trap te lopen.

4

Bij een woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 500 m² gelden meer aanvullende eisen (zoals een nadere indeling in subbrandcompartimenten), maar veel kleinschalige zorgwoningen zijn juist kleiner dan 500 m². Er zijn echter situaties waarbij het toch zeer verstandig is om extra voorzieningen aan te brengen, ondanks dat het Bouwbesluit ze niet strikt voorschrijft.

Invloed gebruiker

Belangrijk bij het ontwerpen van een zorgwoning is duidelijkheid over de mate waarin de bewoners zelfstandig kunnen vluchten. Die zelfredzaamheid kan sterk variëren. Een bewoner met een verstandelijke handicap vraagt een geheel andere benadering dan een bewoner die niet kan opstaan uit bed. In het eerste geval zal de bewoner in staat zijn (eventueel onder begeleiding) via een trap te vluchten, terwijl in het tweede geval de bewoner met bed en al naar een veilige plek op dezelfde bouwlaag moet worden gebracht. Het is voor een ontwerper of een adviseur moeilijk zo niet onmogelijk om een uitspraak te doen over de zelfredzaamheid van bewoners. De toekomstige gebruiker zal dat moeten doen.

Meer tijd nodig

In veel gevallen zal de benodigde ontruimingstijd langer zijn dan bij zelfredzame bewoners. In de nachtsituatie, wanneer weinig personeel aanwezig is, zal allereerst de bewoner die direct gevaar loopt, geëvacueerd worden. Het kan dan nog enige tijd duren voordat de volgende bewoners geëvacueerd worden. Een goede brand- en rookscheiding tussen de slaapruidten onderling kan dan van levensbelang zijn.

Subbrandcompartiment

Bij zelfstandige woningen wordt dit al gerealiseerd door elke woning als subbrandcompartimenten uit te voeren. Voor groeps- woningen wordt echter voor deze situatie ook geadviseerd alle slaapkamers als subbrandcompartimenten uit te voeren. Ook een tweede vluchtroute vanuit de slaapkamers heeft dan de voorkeur. Deze vluchtroute zorgt ervoor dat in geval van evacuatie niet langs een brandende kamer gevlucht hoeft te worden.

Brandveiligheidsinstallaties

Het Gebruiksbesluit schrijft voor woonfuncties diverse brandveiligheidsinstallaties voor. Ook hier is het afhankelijk van de zwaarte van de zorg en de organisatie welke installatie noodzakelijk is. Indien sprake is van zorg op afroep, is bijvoorbeeld voor de brandmeldinstallatie een doormelding naar de brandweer niet nood-

5

zakelijk, terwijl dit bij 24-uurszorg wel voorgeschreven is. Uiteraard is, als er een brandmeldinstallatie aanwezig is, een ontruimingsinstallatie ook vereist. Naast de eisen van het Gebruiksbesluit zal de uitvoering van de brandveiligheidsinstallaties ook op de organisatie moeten worden afgestemd. Zo kan de installatie ook dienen voor aansturing van de deurvergrendeling of het aansturen van deurdrangers.

Organisatie

Zoals al eerder aangegeven is voor een goede brandveiligheid de organisatie van groot belang. Deze heeft directe invloed op de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen. Daarnaast wordt in geval van een calamiteit een groot beroep gedaan op de BHV-organisatie. Daarom is het voor de brandveiligheid essentieel dat de BHV-organisatie goed op orde is en dat ontruimingen regelmatig worden geoefend. Uit recent onderzoek van de brandwondenstichting bij zorginstellingen blijkt dat laatste echter nog onvoldoende te gebeuren.

Maatwerk

Aangezien de mate waarin zorg wordt verleend en de zelfredzaamheid van bewoners per project sterk kan verschillen, is eenduidige regelgeving moeilijk te maken. Een goede brandveilige situatie is voor elk project maatwerk en het Bouwbesluit zal dus nooit altijd passende eisen kunnen geven voor zorgwoningen. Zolang ontwerpers en gebruikers zich hiervan bewust zijn en op basis van gezond verstand te werk gaan, hoeft dit echter geen probleem te zijn.